

עין משפט ונר מצוה

יח א מיי פ"ה מהל' טומאת אוכלין הל"י:
יב ב מיי סס הל' יח:
כ ג מיי שס הל"י:
כא ד ה מיי פ"ח מהל' תפילין הל' כ סמג עשין פכ טו"ע או"ח סי' לג סעיף י:
כב ו מיי פ"ה מהל' טומאת אוכלין הל"י:

רבינו גרשום

שני שומרין מהו שיצטרפו. לכביצה לטומאת אוכלין: ומי איכא שומר על גבי שומר. כלומר ומי חשוב שומר על גבי שומר להצטרף: קדורה לשון נקובה. פנימיה בין קדורה כלומר דחשוב כאוכל להצטרף: שומר אוכל שחלקו כו'. כלומר שחלק האוכל עם השומר קא מביעא ליה: ת"ש ר' אלעזר בן עזריה מטהר בשל פול כו' כלומר הוא האב בקליפה דמי בשבולת מיהו של שומרי אוכל שחלקו דחוינן דחשוב כשומר לכל האוכל: האב נמי שדרה ומשום שומר כלומר לאו כדסברת דהשדרות של שבולת ארבעות והן מיצטרפין ומכניסין ומוציאין את הטומאה שדרה אחת הלביתה אלא כל שדרה בפני עצמה מכנסת ומביאה הטומאה ומיצטרפה. בשלמא עילייתא צריכת לתתייתא כלומר אמרת דשדרה חשובה שומר לעצמה בשלמא שדרות עיליות כו' חשובות שומר שהתחתונות צריכות להן להגן עליהן אלא תתייתא מי צריכי להעליות שיהו חשובות שומר. בחד דרא כלומר לא כדסברת חטה בקליפה דקליפה חשוב שומר בשבולת של ארבע שדרות שהיו שומר אוכל שחלקו אלא בחד דרא כלומר לא כדסברת חטה בקליפתה דליהו שומר וליהו מכניס ומוציא חזא שדרה לשדרות אחרות אלא ודאי אין מכנסת ומוציא ומצטרפת אלא שדרה לעצמה. ומי איכא כביצה אוכלין בחד דרא כלומר אמרת שדרה הוי שומר לעצמה לענין להכניס ולהוציא ולהצטרף לכביצה: ומי איכא כביצה אוכלין בחד דרא: השתא דאחיה בחדא חטה נמי כלומר האי דאמרינן חטה עד כאן נמצא כ"י ומגל עד לאדנין.

הטובשולשעתקפירותתמ"ה על מ"ם מחות, כסוות, ערכין, כריתות, תמורה, מעילה, תמיד וחולין, וטהי השלמתו צדוקא בנית אלול הספרים פלגנליקא מתכזי יד אחד חקר פלגשו וסופו ביום רביעי י"א לחשן הון שנת ומשירי' להודינו' לפירי".תעתיק מרדכי יעקב יוסף בן הו"ה כ' אדרתס תתק מקאפואה ז"ל.

קיט:

שׁוֹמֵר אוֹכֵל שחֲפָקוּ. לא שחלקו לגמרי דא"כ פשיטא דלא מנטרף כדפרישית לעיל ולהכי נקט נמי דוקא חלקו אצל שני אגוזים שהן שני אוכלים שלמים פשיטא דלא מנטרפין אלא מיירי כגון שיש כאן צער ועליו עור וחלקו לעור והיה חזיו מלד זה וחזיו מלד זה ומייתי ראייה מר' אלעזר בן עזריה דמטמא בשל קטניות משום דכל השומרים שצטרביט מנטרפין אע"ג דכל חד לא מגין אלא אדידיה וא"ת ואמאי לא משני דאין השומרין מנטרפין ומיירי כגון שיש בין כל הגרגרין כביצה בלא שומרין והשומרין מכניסין ומוציאין ואין מנטרפין ואמאי משני ליה בקולחא ומשום יד וי"ל דכלאו הכי ניחא ליה טפי לאוקומי בקולחא ומשום יד ומעיקרק לא היה מוקי לה משום שומר אלא משום דמשמישן היה משמע ליה משום שומר אצל השמא דמפרש מלי במשמישן בתשמישן ניחא ליה טפי לאוקומא בקולחא: **בבבמי** דר"ש בן שמח. ועדשים נמי כעדשים דר' שמעון בן שטח שהיו כדינרי זהב ועם שומריהם יש זהם כביצה:

לא משום שומר. וא"ת אמאי קאמר ט' ר"ש לעיל אצל נימא לא הוי יד מטעם שומר מיהא ליטומא וי"ל דלעיל מיירי בנוגע בנימא שלא כנגד הצער וכן פירש בקונטרס וא"ת ורבי יוחנן דמוקי לה משום יד אמאי נקט ובשער שכנגדו וי"ל דשכנגדו לאו דוקא כדפירש בקונטרס:

איכא דמתני דה אמתניתין בו' עד לא שנו אלא עצם.

ה"ג הוה מלי למימר לא שנו י"א אלא קרנים ועלפים שהן ענמן משום שומר אלא אידיי דנקט לעיל לא שנו אלא עטם נקט נמי הכא עטם:

אמר אפילו נימא נמי הויא יד א' איתיביה ר' יוחנן לר"ל י"עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא מאי לאו משום יד ב' לא משום שומר ומי איכא שומר על גבי שומר חלחולי מחלחל מתקף לה רב אחא בר יעקב אלא מעתה תפילין היכי כתבינן דהא בעינן כתיבה תמה וליכא אשתמיטתיה הא י"דאמרי במערבא ה"כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב ואיבעית אימא כוליה משום יד כדאמר רבי אלעא במלאי שבין המלאים הכא נמי בנימא שבין הנימין והיכא אתמר דר' אלעא אהא י"מלאי שבשבלים מיטמאין ומטמאין ואינן מצטרפין מלאי למאי חזי אמר רבי אלעאי במלאי שבין המלאים לישנא אחריןא אמרי לה הכי נמי מסתברא דמשום שומר דאי סלקא דעתך משום יד נימא אחת למאי חזי כדאמר ר' אלעא במלאי שבין המלאין הכא נמי בנימא שבין הנימין והיכא איתמר דר' אלעאי אהא דתנן י"המלאי שבשבלים מיטמאין ומטמאין ואין מצטרפין מלאי למאי חזי אמר רבי אלעאי במלאי שבין המלאים ואיכא דמתני לה אמתניתין

עטם דהוי יד אצל נימא. אחת לא חשיבא למיהוי יד דפסקא אלא שומר הויא ויש חומר ביד מבשומר דיד מביאה את הטומאה בכל ענין שהיא אצל שומר אס יש תחיתת עור ועליה צראשה אחד כזית צער ונגע צאחד מן הנימין צראש האחר טהור דשומר אין מביא טומאה כמעשה יד אא"כ נגע כנגד הצער כדאמרין צריש פרקין (לעיל דף קיח.) הנוגע כנגד הצער מאחוריו: ורבי יוחנן אמר אפילו נימא הויא יד. ומביאה טומאה אפילו נגע צנימא שלא כנגד הצער: **צניב**. חוט הצער: **מלי** לאו **משום יד**. ושכנגדו לאו דוקא: **לא משום שומר**. כיון דליכא כזית עביד שומר מעשה יד להכניס ולהוציא: **שומר על גבי שומר**. נימא על גבי עור: **חלחולי מחלחל**. ומנקיב נימא לעור ויורד על הצער ולא הוי שומר ע"ג שומר: **אי חלחולי מפילין היכי כצנינן**. והלא העור חלול כנגד השער וצעינן כתיבה תמה שלמה ולא פסוקה דכתיב (דברים ו) וכתבתם שיהא כתיבה תמה [שבת קנז:]: **איבעית אימא כולה**. יציב ושערה משום יד וכי קאמר דהוי יד צנימא שבין הנימין דליכא נימין הרבה דלי מנטלטל הצער ע"י נימין לא פסקי: **מלאי**. זקן העליון של צבולת: **מיטמאין ומטמאין ואין מנטרפין**. דיד היא ואינה שומר: **למאי חזי**. הא נפקס מאליו כשאחוזין בו: **שבין המלאין**. שאוחז בכל המלאין של צבולת ולא צאחד מהן: **לישנא אחריןא אמרי** לה כו'. מאן דתני הך לישנא סבר דצנימין הרבה אמר ריש לקיש נמי דלא הוי יד (א) ולותביה מהא מתניתא ותרין ליה משום (יד) שומר והכי נמי מסתברא דמשום שומר מדקמני שערה דלי משום יד נימא אחת למאי חזיא לעולם משום יד ומאי שערה דקמני נימא שבין הנימין: **המלאין שבצנינן מיטמאין ומטמאין**. מוציאין ומכניסין טומאה לשבולתיה ואין מנטרפין דאינן שומר אלא יד: **ואיכא דמסני** לה. להא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל:

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

שני שומרין מהו שיצטרפו. לאוכל שצמוכן לכביזה: **פנימים**. היינו אותה לצנה הראשונה הראויה לאכול: **קדורה**. נקובה: **מנטרפת**. שהרי היא עצמה אוכל: **אמצעים**. שומר היא: **שלמה מנטרפת**.

דהוי שומר: **קדורה אינה מנטרפת**. דלא הויא שומר: **חינוכה טהורה**. שאין שומר על גבי שומר חשוב שומר: **שומר אוכל שחלקו**. כגון אוכל כביזה ושומרו עליו וחלקו פאזו כגון שני צנלים קטנים שאין צנניהם אלא כביזה עם שומריהם וקמצעיא ליה אי מנטרפי הני ושומרין עם האוכל אי לא: **ומטמא בשל קטנים**. קא סלקא דעתיא שנים ושלשה שרציטיים מנטרפין לכביזה עם אוכלין שצדן דודאי אין צטרביט אחד כביזה אלמא שני שומרין מנטרפין דעם שני אוכלין לכביזה אע"ג דהאי לא מגין אהאי: **בקולחא**. האי מטמא ומטהרין בקולחא קאי ומשום יד דהוי יד לכולהו שרציטין:

חטין בקליפטן. אלמא חטין עם שומריהן מנטרפין לכביזה אלמא שני שומרין מנטרפין וה"ה לאוכל שחלקו ויה"כ הוה מזי למרוצי צריה שאני אלא תירוצא דחיקא הוא: **כדאמר רב אחא בקולחא ומשום יד**. דיד אחד הוא: הך קליפה נמי צשדרה. קאמר כסאסא דשצלתא שהחטין קצועין צשדרה צהיקף סביב ומשום שומר דכל השצולת שלמה וכל הסאסא הויא חד שומר דכולן כרייזין זה לזה שאס יפול אחד יוכלו נופלין ולא הוו שומרין: **בשלמא עילייתא לריכי לפסייתא**. כלומר דשורות עליונות שהחטין קצועין צדן יו"לריכות שיהו שורות התחתונות קיימות שאס נשרה הקליפה התחתונה של צבולת נושרת הקליפה הסמוכה לה עד שיפלו כל הקליפות והחטין עד ראש השצולת: **אלא דרא ספיייתא מי לריכי לעילייתא**. בלא עילייתא נמי מקיימי תתייתא ואפילו הכי מנטרפין שומרים דדרי עילייתא צהדי אוכלים תתאי ושומרין תתאי: **צחד דרא**. קאמר דמנטרפי שומרים דחד שומר הוא דמתוך שקצועים דדומק מתקיימת ואס יטול אחד מצינתיס יש ריוח לחצירו ליפול: **חטי דשמעון בן שטח**. כשתי כליות של שור הגדול צמס' תענית (ד' כג. ע"ש): **השפא דאסיס להכי**. מתריצנא לך נמי דהא דקאמר חטין בקליפתן לאו דלצטרפו שני חטין עם שומריהם אלא אס יש צין חטה אחת וקליפתה כביזה כגון חטי דשמעון בן שטח מנטרף שומר לחטין: **לא שנו אלא**

שור הגדול צמס' תענית (ד' כג. ע"ש): **השפא דאסיס להכי**. מתריצנא לך נמי דהא דקאמר חטין בקליפתן לאו דלצטרפו שני חטין עם שומריהם אלא אס יש צין חטה אחת וקליפתה כביזה כגון חטי דשמעון בן שטח מנטרף שומר לחטין: **לא שנו אלא** שור הגדול צמס' תענית (ד' כג. ע"ש): **השפא דאסיס להכי**. מתריצנא לך נמי דהא דקאמר חטין בקליפתן לאו דלצטרפו שני חטין עם שומריהם אלא אס יש צין חטה אחת וקליפתה כביזה כגון חטי דשמעון בן שטח מנטרף שומר לחטין: **לא שנו אלא**

עטם דהוי יד אצל נימא. אחת לא חשיבא למיהוי יד דפסקא אלא שומר הויא ויש חומר ביד מבשומר דיד מביאה את הטומאה בכל ענין שהיא אצל שומר אס יש תחיתת עור ועליה צראשה אחד כזית צער ונגע צאחד מן הנימין צראש האחר טהור דשומר אין מביא טומאה כמעשה יד אא"כ נגע כנגד הצער כדאמרין צריש פרקין (לעיל דף קיח.) הנוגע כנגד הצער מאחוריו: ורבי יוחנן אמר אפילו נימא הויא יד. ומביאה טומאה אפילו נגע צנימא שלא כנגד הצער: **צניב**. חוט הצער: **מלי** לאו **משום יד**. ושכנגדו לאו דוקא: **לא משום שומר**. כיון דליכא כזית עביד שומר מעשה יד להכניס ולהוציא: **שומר על גבי שומר**. נימא על גבי עור: **חלחולי מחלחל**. ומנקיב נימא לעור ויורד על הצער ולא הוי שומר ע"ג שומר: **אי חלחולי מפילין היכי כצנינן**. והלא העור חלול כנגד השער וצעינן כתיבה תמה שלמה ולא פסוקה דכתיב (דברים ו) וכתבתם שיהא כתיבה תמה [שבת קנז:]: **איבעית אימא כולה**. יציב ושערה משום יד וכי קאמר דהוי יד צנימא שבין הנימין דליכא נימין הרבה דלי מנטלטל הצער ע"י נימין לא פסקי: **מלאי**. זקן העליון של צבולת: **מיטמאין ומטמאין ואין מנטרפין**. דיד היא ואינה שומר: **למאי חזי**. הא נפקס מאליו כשאחוזין בו: **שבין המלאין**. שאוחז בכל המלאין של צבולת ולא צאחד מהן: **לישנא אחריןא אמרי** לה כו'. מאן דתני הך לישנא סבר דצנימין הרבה אמר ריש לקיש נמי דלא הוי יד (א) ולותביה מהא מתניתא ותרין ליה משום (יד) שומר והכי נמי מסתברא דמשום שומר מדקמני שערה דלי משום יד נימא אחת למאי חזיא לעולם משום יד ומאי שערה דקמני נימא שבין הנימין: **המלאין שבצנינן מיטמאין ומטמאין**. מוציאין ומכניסין טומאה לשבולתיה ואין מנטרפין דאינן שומר אלא יד: **ואיכא דמסני** לה. להא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל:

אמתניתין

מסורת הש"ס

א) עוקצין פ"ב מ"ד,
ב) לעיל ק"י: וש"נ,
ג) רש"ל מ"י, ד) מענית כג.,
ה) לקמן קכד., ו) שבת קסח.,
ו) עוקצין פ"ח מ"ג ושם אחת מנעין בשצנליון,
ז) עוקצין פ"ח משנה ג,
ח) ע"ל ר"ש בן לקיש,
ט) גי' ר"מ ל"ש אלא עור אצל נימא לא הוי שומר אלא אבז דנקט צלשנא קמא עטם נקט נמי הכא עטם,

תורה אור השלם

ו. ובי יפל מנבלתם על כל דורע ודורע אשר יקריע קדורא הוא: ויקרא יא לו

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה לנשא אחריתא וכו' דלא הוי יד ואותביה מהא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

גא' נא' אמציערי ריי לרי"ל עור. יציב מיי פ"ח מה' צבות הטומאות הל' יח:
ב) שם לא משום שומר. יציב מיי שס וע"ש צכ"מ:

מוסף רש"י

עור שיש עליו כזית בשר. צמקוס אחת, חנוגה. צייב היוצא חמוצ. היינו צחומו צער או צשערה כנגד חומו צער. טמא. דשערה הוי שומר [קסזו קכד].

שיטה מקובצת

א) חטה נמי כחטי שמעון:
ב) (או כגון שני צעלים קטנים שאין בשניהם אלא כביצה עם שומריהם) נרשם עליו וי"ב שלא נמצא בשום פירוש כ"י:
ג) אי מצטרפי הני שני שומרים עם האוכלים אי לא:
ד) אלמא שני שומרין מצטרפין לכביצה עם אוכלין שבהן אע"ג דהאי:
ה) האי מטמא ומטהר דקאמר בקולחא קאי:
ו) והכא נמי ה"מ לתרוצי בריה שאני אלא תירוצא דחיקא הוא נרשם עליו וי"ב שלא נמצא בספר כ"י:
ז) כולן נופלין ולא הוי שני שומרין:
ח) צריכות שיהו שורות התחתונות קיימות שאם נשרה הקליפה התחתונה דהיינו שדרה התחתונה של שבולת נושרת נמי הקליפה הסמוכה לה עד שיפלו כל הקליפות והחישין עד כצ"ל וי"ב ג"א בס"י בשלמא עילייתא צריכין שיהא ססאה תתייתאא קיימת שאם נשרה הקליפה תחתונה וכר'.

מסורת הש"ס

א (שנת קה"ג) (5 בינ"ל תלד דקריש. ערוך ערך תל ייח"ג) (א יומא פ"ג: (ד) נשי' תוס' לעיל קיב: ד"ה וקיסה) (ס ג"ה רבא. רש"ל, ו) נשי' תוס' מדי ג. ד"ה כלל, ו) נאניה משנה ועי' מש"ל פז: על הגליון, (ח מנחות כ"א, ט) פסחים לה, ו) נמיר ג, (ז) נבילה כ"א. ושי"ג, (ז לעיל קיב: בברכות ו, (ח) נשי' תוס' מדי לב. ד"ה שתיק, ו) רש"א מ"ג, (ט) נועי' תוס' ב"ה סה. ד"ה בחזקת ומוס' שנוטות כד. ד"ה האוכל, (ע) שייך לע"ה,

גליון הש"ס

גמ' תנן חתם הקפה. עי' שנוטות דף כג ע"א תוס' ד"ה גמר וי"ע: תרוס' ד"ה לרבות וכו' ושרי' להו. עי' מדי דף לב ע"א תוס' ד"ה שמה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א גמ' אפי' ימא נמי הויא שומר. ג"כ מיי' פ"א מהל' אבות הטומאות הל' י"א וע"ש כ"ח ודיוק:

מוסף רש"י

פירמא. מכלין ודקקת הכשר השוכנת בשולי קדירה (בחזים לה. ובעיז' לעיל קיב:) **הקפה** את הדם. כמו קפאו תהומות (מנחות כ"א). **חייב**. משום דס או חלב (שם). **המחזיר** וגמעו. אשום להס דמין דגן קאי, ואשמעינן דגמישה כחילה לחיזי. **המחה**. דשטנפרי"ר בלע"ז שהמחיה צמים (פסחים לה). **אין אדם יוצא בה ידי חובתו**. ולאו דרך אכילה קאכלי' ליה (שם). **המחזה באור**. חלב נבלה שהמחה צלור, שהמים צלור, טמא. **דעיינן** אוכל רלוי' הו', **המחה** בחמה טהור. **דפרה** טומאתו (נזיר ג). **הטמאים**. אלה הטמאים לנכס ככל השקן. ה"א יתירא (בבורות ו) ובעיז' לעיל קיב:) **צירן**. שומן הדג (בבורות ו). **דקיפה**. ריסקוין צמר וקפלוטות שצולין קדירה (שם ובעיז' לעיל שם).

אמטניסין.

לא מטטרף אבל נימא לא הוי שומר ולא מטטרף דלין שומר על גבי שומר: **שומנא**. שומן שעל המרק: **אמר** ליה אביי. שומן למה

לי לאטטרופי דקתני מטטרפין לטמא בפני עצמו לא ושומן אמאי לא אוכל מעליא הוא: **חלב דקריש**. לחה היוצאה מן הבשר שקורין גלייר"א: **ציר שעל גבי ירק**. משקה היוצא מן הירק. ל"א צירי' שהיו מטבילין מאכלן בציר: **מטטרפין לנכוחצפ**. ואע"ג דלא קריש כיון דצהדי אוכל מיחצר אוכל הוא: **ומשני הסם**. טעמא דיוה"כ לאו משום אוכלא הוא דאי נמי לאו אוכלא כיון דמייטבא דעמיה מחייב דהא לא תעונה כתיב (ויקרא כג) חה לא התענה אבל הכא אוכל ומשקה אין מטטרפין דהא לא שוו שיעורייהו. ואע"ג דהתם נמי תנן (יומא דף עג:) **אכל ושמה** אין מטטרפין ה"מ **אכל ושמה** דקיס להו לרצנן דלא מייטבא דעמיה צהדי אבל ציר שע"ג ירק קיס להו לרצנן דמייטבא: **קיפה**. סופונדרייל"א דק שצבשר שזולל ליסוד הקדרה שקורין פונדרייל"א: **סבלין**. צאנפי נפשיהו ולא אכלי להו אינשי: **הקפה**. הקרישו על יוגבי האור: **לרבות אם השופה**. מדמכזי (ויקרא ו) וגכרתה הנפש נפש משמע כל דבר המייטצ דעמו של אדם ואפילו שותה כמו (בבב"א כג) אם יש את נפשכם שהיא לשון תאוה וקורת רוח שהנפש נהנה ממנו: **המחה**. המיכו לעוף טהור צלור שקורין פונדרי"א וגמעו מטמא בגדים אצית הבליעה: **המחה צחמה**. וגמעו טהור וטעמא מפרש לקמן: **וכל ונפש אשר סאלו נבלה וגו'**. גבי נבלת עוף טהור כתיב (ויקרא יז): **משלתן גבוה וכו**. והיתרא משום גבוה הוא אבל לגבי הדיוט לא אשכחן דהותר: **הטמאים**. צשרצים כתיב וה"ל יתירא קא דריש: **ליגמר**. מתלב וחתץ וגבלה דמיומו שלהם כמותם:

שרצים

תניא נמי גבי **חמץ כה"ג** ⁽¹⁾המחזהו וגמעו ⁽²⁾אם חמץ הוא עגוש כרת ⁽³⁾אם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ⁽⁴⁾אם חמץ הוא עגוש כרת אכילה כתיבא ביה ⁽⁵⁾אמר ריש לקיש ⁽⁶⁾אמר קרא ⁽⁷⁾נפש לרבות את השותה ותניא נמי גבי נבלת עוף טהור כה"ג ⁽⁸⁾המחזהו באור טמא בחמה טהור והיוינן בה אכילה כתיב ביה ⁽⁹⁾אמר ריש לקיש ⁽¹⁰⁾אמר קרא ⁽¹¹⁾נפש לרבות את השותה אי הכי בחמה נמי בחמה איסרוחי מסרה וצריכי דאי כתב רחמנא חלב חמץ לא אתי מיניה שכן לא היתה לו שעת הכושר נבלה לא אתי מיניה שכן עגוש כרת ואי כתב רחמנא בנבלה הנך לא אתיא מינה שכן מטמאה חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי הי תיתי לא לכתוב רחמנא בנבלה ותיתי מהנך מה להנך שכן עגוש כרת לא לכתוב רחמנא בחלב ותיתי מהנך מה להנך שכן לא היתה להן שעת הכושר לא בחלב שהותר מכללו ומאי ניהו אילימא חלב בהמה לגבוה נבלה נמי אשתראי מליקת עוף לגבוה ואלא חלב חיה להדיוט נבלה נמי אשתראי מליקה דחטאת העוף לכהנים לעולם חלב חיה להדיוט ודקא קשיא לך ⁽¹²⁾כהנים כהנים משלחן גבוה קא זכו והא דתניא ⁽¹³⁾הטמאים לאסור צירין ורוטבן וקיפה שלהן למה לי ליגמר מהני צריכי דאי לא כתב רחמנא הוה אמינא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה התם עד דאיכא כזית אף הכא נמי עד דאיכא כזית וליכתוב

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

קב.

הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין. הוה מלי למימר יטמא טומאת נבלות א"כ טומאת נבלות לא מטמא דליכא מיילי טוצא דמטמא טומאת אוכלין ולא מטמא טומאת נבלות כדתנן (לעיל דף קיז:) **השוחט צהמה לעוצד כוכבים ומפרכסת כו':**

הקפּה הדם ואבדו. הקפּהו צחמה

מייירי כדפרשין בהקומץ רצה (מנחות דף כ"א). אבל צלור לא דדס שצולו אינו עובר עליו:

לרבות השותה. וא"ת ולמה לי קלא הא שמה הוּא

ככלל אכילה ⁽¹⁾כדדרשי' צפ"ג דשנועות (דף כג). מדמכזי ואכלת לפני וגו' מעשר דגנן מירושן וקרי מירוש אכילה וי"ל דהתם צמילי דשמה כגון יין ושמן והכא צמילי דצר אכילה דמממילי להו ⁽²⁾ושמי להו: **לָחַם עוּנִי אִמֵּר רַחֲמָנָא**. הוה מלי למימר נמי אכילה כתיב ציה: **אֵלֶּלָא אִם חִמְיָן הוּא עָנוּשׁ בֵּרַת הָא אֲבִידָה כְּתִיב בִּיה**. אע"ג דהוא אסור צהנאה הנאת חמץ לית ציה כרת אלא לאו: **חִמְיָן לֹא אֲתִי מִיְנִיהָ שֶׁכֵּן לֹא הִיתָה לוֹ שַׁעַת הַכוּשֶׁר**. וא"ת חלב נמי הוי לו שעת הכושר כשהיה צמעי אמו דלפילו רבי יוחנן דאמר (לעיל דף עה). תלס חלב מכן מ' חי דחדשים גרמי צבן מ' מודה ויש לומר דחמץ כמו שהוא עתה הימה לו שעת הכושר ושוב לא נשתנה אבל חלב אחר שינא לאויר העולם לא הימה לו שעת הכושר להימר:

חֲלָב לֹא אֲתִי מִיְנִיהָ שֶׁלֹּא הוּתֵר מִבִּלְלֹו. הקשה הר"ר שמואל

מוורדין לר' יוסי דלא חייש להא פירכא בפסחים (דף כג:) ותשיצ חלב לא הותר מכללו דקאמר ורבי יוסי הגלילי אף צצהמה קאמרינן צצהמה מיהא לא אשתרי ⁽¹⁾אוליכא למיפרך נמי מה לחמץ שכן אסור צהנאה דהא לר' יוסי הגלילי חמץ מותר צהנאה כדאמר התם וי"ל דלרבי יוסי [הגלילי] ודאי אתא נפש לדרשה אמריטי: **בִּיהָ לֹאֲנֵךְ שֶׁכֵּן לֹא הִיתָה לָהֶם שַׁעַת הַכוּשֶׁר**. דנבלה כמו שהיא עתה מתה לא היה לה שעת הכושר א"כ מחיים היה צה איסור אצר מן המי ואפילו למ"ד ⁽²⁾ו (לאו) לאיצרים עומדת היה צה איסור שאינה זכוחהי): **שֶׁשֶׁכֵּן טוֹמְאָתָן בַּמִּשְׁחָה**. מימה דנכל מקום מזכיר כעדשה וכאן

נקט משהו וכן צפרק השוחט והמעלה (וצחים דף קו:) דפריך לאו צחלב למה לי כו' מייתי משרצים טמאין מה לשרצים טמאין שכן מטמא ככל שהוא ומייה צלאו הכי התם נראה דלא גרסינן ליה דלא אצטרין להזכיר משהו גבי חלב דהא חלב לא מטמא כלל וסופרים שצשו משום דצתר הכי קאמר ולי משרצים טהורים מה לשרצים טהורים שכן איסורן צמשהו פירוש משום צריה וכתצו כמו כן גבי טמאים:

והא דתנן **הטמאים בו'**. דמניא גרסינן דאינה משנה:

ליכתוב

כתב ליגמר מהני צריכי דאי לא כתב רחמנא הוה אמינא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה התם עד דאיכא כזית אף הכא נמי עד דאיכא כזית וליכתוב

עין משפט ור מוצה

בג א מיי' פ"ב מהל' שביעת עשור הל' ז סמג לאוין סט טוש"ע א"ח ס"י תריס סעיף ב:

בד ב מיי' פ"א מהל' חמץ הל' א ונפי"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה טו סמג לאוין עו: **ב**ה ג מיי' פ"ו מהל' חמץ ומלה הל' ו טוש"ע א"ח ס"י תסא סעיף ד: **ב**ו ד מיי' פ"ג מהל' שאר אבות הטומאות הלכה י:

תורה אור השלם

1. כי כל אבל חלב מן הבדמה אשר יקריב מפניוה אשה לץ ונכרתה תפיש תאכלת מעמיה: ויקרא ז כה

2. לא תאכל עליו חמץ שביעת ימים תאכל עליו מצות לָחֶם עֵנִי כִּי בַחֲפוּזוֹ יִצְאָת מִצָּרִיךְ מִצָּרִים לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: דברים טז ג

לעזי רש"י

גלייר"א. יליח. פונדרייל"א. שמרים, משקן. פונדרי"א. להמים.

שיטה מקובצת

א אלא חלא דקריש מאי איריא: **ב** אמר רבא פירמא: **ג** לחם עוני אמר רחמנא והאי כיון דפרתיה לאו לחם הוא אלא אם חמץ: **ד** ל"א ציר ממש קיפה שחיו מטבילין: **ה** קיפה פירמא דק של בשר: **ו** הקפה הקרישו ע"י האור: **ז** וכל הנפש אשר תאכל נבלה וגו': **ח** אכן בבהמה קאמרינן בבהמה מיהא לא אישתרי אמאי איצטרין קרא בחלב וליכא למיפרך נמי מה לחמץ כו' דהא לר' יוסי הגלילי מותר בהנאה ושמא האי נפש אתא לדרשא אחריני:

מסורת הש"ס

א) וְגַם הַעֲרוֹךְ מִדְרָגָה עִישׁ עֶרֶךְ אֶלְלָן, ב) לַעֲלֹל קִץ, ג) טַהֲרוֹת פִּיָּא מִיִּב, ד) מִדָּה נֶאֱ. כְּרִיתוֹת כֹּא. וְכֹחִים קֹה, ה) וְאִתְּקִי דַמְתִּי, יַעֲבִידָן, ו) זִיל אוֹכְלָא, ז) עֵינִן רִשְׁיָל שֶׁהַעֲמִיק גִּלְיוֹן מִרְשִׁי יִסָּן, ח) וְסַנְהֶדְרִין סָג, ט) מִנָּה: כְּדֻמְכִי בִיחֻקָּאֵל לַעֲלֹל לָהּ: דִּיהֶ דִּסָּן, י) וְאִין יַעֲבִידָן, יא) עִי רִימ שְׁמַכ שְׁמוֹס, שְׁלַפְנִיט חֶסֶר וְאִי אִפְשָׁר לִישַׁב רַק כֵּד מַעֲשִׂיית בְּסָפְחִים תַּמְלָא מִנְּחוּל הַכֹּל עַל כֵּנוֹן,

תורה אור השלם

- וְאֶרְבֵּם אֲתָם טַפְלֵי שְׁקָר רַפְאִי אֶלְל בְּלִבְכֶּם: אִיבִי יָבִי יִתָּן מִים עַל יָדַע וְנָפֵל מִבְּלִתָּם עָלֶיךָ טוֹמֵא דְהוּא לְכֶבֶם: וְקִיבֵא יֵא לַח
- וְכִי יִתָּן מִים עַל יָדַע וְנָפֵל מִבְּלִתָּם עָלֶיךָ טוֹמֵא דְהוּא לְכֶבֶם: וְקִיבֵא יֵא לַח

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה מיטמאין וכו' מן השקן אפי' הן נעשין יד:
ב) תוס' ד"ה והוא שכנסו וכו' אכל גבי איסור משום דנטליה לא:
ג) ד"ה וכו' יוחנן וכו' מיט דר"ל הלא עור ועפס:

הגהות מוה"ב רנשבורג

רש"י ד"ה ונעשין וכו' ואין נעשין דא הומומה לטמא אדם וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

האלל המכונס. הנאסף במקום אחד.
דהואיל וחסדיה שכנסו לא נטיל וחשיב כבשר נבלה וחייב עליו אם נגע בו ונכנס למקדש או אכל קדש (ועי' ק"ח).
מה דרעים שאין סופין לטמא טומאה חמורה. כגון אדם ובעדים, צריבין הכשר. דבר המכשין לקבל טומאה, כגון מתינת מים ומגע שרץ אף כל כו'. כגון שאר אוכלין (ובבבס קה). ואניה צריכה הכשר. לא שום הכשר ייחוד טומאה, לא הכשר מים ולא הכשר שרץ, אלא מאלה בלא שום נגיעה (נדח ג).

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

מרטקא. גיד השדרה והאזר והוא רחב ולבן וקשה מאד וקורין אותו ייב"ל: **בשר שפלטו סכין**. כשמפשיטין את הבהמה פעמים שהסכין פולט מן הבשר אכל העור ולא חשיב. ולקמיה פריך היכי דמי דלצרופי מנרץ ובפשיה אין מקבל טומאה: **ואולם אסם טופלי**

שקר. איוב אמר לחזיריו מחברי דברי שקר אתם ודבר שאין בו רפואה אתם אומרין לרפואתי. ומרטקא משנפסק אין לו רפואה להחזר עוד: **בשר שפלטו סכין בר רפואה הוא**. המדלדל בשר מן החי פעמים שקושרין אותו במקומו והוא נדבק ומעלה ארוכה: **המכונס**. הנאסף יחד טיפה: **חייבין עליו**. משום נבלה בין שאוכלו בין שנוגע בו ונכנס למקדש ופליג אמתניהם דקמיי אכל לא טומאת נבלות: **והוא שנסו**. לחשביה וגלי דעמיה דלא בטליה מעיקרא מֵאֶחָל מתכנס מאליו או ע"י תינוקות שלא במתכוין לא פליג ר' יהודה לדיהוי נבלה: **בשלמא למ"ה**. אלא היינו בשר שפלטו סכין היינו דמחייב דאיכא למימר כיון דכנסו אחשיה והדר למילתיה וגלי דעמיה דלא בטליה מעיקרא: **באלל דר' יהודה לא פליג**. דודאי רבי יהודה אבשר שפלטו סכין קאי ורבי יוחנן נמי מודי דבשר שפלטו סכין איקרי אכל ובמרטקא הוא דפליגי ולת"ק ר' יוחנן אמר מרטקא נמי מקרי אכל כדאשכחן בקרא ואלל דמתני' דקאמר מנטרף כנולוה אלא קאמר דמנטרפי ובאפי נפשייהו לא מטמו ואתא רבי יהודה למימר באלל מרטקא מודינא דלא הוי בשר באפי נפשיה לענין נבלות אכל שיבשר שפלטו סכין אס חזר וכינסו גלי אדעמיה דלא בטליה וחייבין עליו משום נבלה: **אכל מרטקא לא מנטרף**. דעך בעלמא הוא: **אי דחשיב עליו**. אפילו חבר הכי: **באנפי נפשיה**. נמי ליטמא טומאת אוכלין דק"ל דמחשבה ושויה אוכלת כל מידי דמני למיכליה ואע"ג דלא אורחיה כדארמין בפרק בהמה המקשה(לעיל דף עו:) עור ששלקו ושלש שחישב עליה מטמא טומאת אוכלין ונהי דתו לא הדר הוי בשר לענין טומאת נבלות ה' נעשה עור בצטולו הראשון אכל ה' לאוכלו מיהא הוי לטמא טומאת אוכלין אס נגע

בשרך דלא גרע מעור ששלקו: ה' **מקצו חישב עליו**. ולא פ"י איזה קצת הלכך כבינה מיניה לא מקבל טומאה דהא לא חישב על כולו אכל כי מנטרף כהדי שאר אוכלין מנטרף ההוא קצת מחשבה דאית ביה לאשלומי שיעורא: **פלטו חיה**. נשכה כלב ודלדל מן הבשר ללד העור ואח"כ שחטה והפליט גם הסכין עוד ואין ידוע אי זה מהן פלטה חיה ואיזה סכין וההוא דפלטתו חיה לא בטיל מסתמא וההוא דסכין בטליה מדעת וכולה דבלא חשיב עליה הלכך כי הוי כהדי שאר אוכלין מנטרף ההוא קצת דחיה כהדיהו ולטומאת נבלות לא ואע"ג דפלטתו חיה דמתניתין רבי עקיבא היא דאמר העור מבטלו מטומאת נבלות ואפילו פלטתו חיה לקמן (דף קגב): **סנ האס**. במסכת טהרות (פ"א מ"ב) בסדר טהרות גבי נבלת עוף טהור: **הטרטוס**. ב"ק בלע"ז: **מיטמאין**. אס קבל העוף טומאה מן השרץ ה' אלו נעשין יד להכניס ולהוציא טומאת. עוף אין לו טומאת מגע משום נבלה אח"כ קבלה מאחרים שהרי אין לך אלא האמור בה טומאת אכילה לטמא צבית הבליעה: **ומנטרפין**. לכבינה: **סחתון של עליון**. קליפת רצועה דקה יש בתוך הפה דבוקה לחרטוס צעלון לארכו: **צפרנים**. היכא הוו אוכל: **מקום המונע בשר**. שרשי הנפרטים: **השוחט בהמה טמאה לעוצד כוכבים**. הא פרישית לה (לעיל קח:) דכיון דדכוותה בשחיטת ישראל בטהרה משיא לה אוכלא בעודה מפרכסת ולישראל שריא דהא בשחיטה תליא וילאו מילתא השתא נמי הואיל וישראל שחטה שחיטה מעליא אע"ג דבטמאה לא שייכא שחיטה ולעוצד כוכבים לא משתרי עד שתמות דאבר מן החי הוא לגביה אפ"ה מהניא מחשבת ישראלין להאכילה לעוצד כוכבים לשויה אוכלא בעודה מפרכסת וכ"ש טהורה שאוכל היתר גמור הוא בעודה מפרכסת והא דאמרין^[א] אסור לאכול מזהמה קודם שתלא נפשה מדרבנן הוא וכן עוצד כוכבים בטהורה תניא נמי לקמן [ע"ב] דהואיל וטהורה היא ואשכחן היתר בטהורה וימפרכסת ששחטה ישראל השתא נמי כי שחטה עוצד כוכבים היא אוכל לטמא טומאת אוכלין מן השרץ שאס תחזור ומגע באוכלין אחרים קודם שתמות ותעשה נבלה תטמא^[א] אכל ישראל בטהורה אין צריכה מחשבה ועוצד כוכבים בטמאה לא מהניא לה מחשבה בעודה מפרכסת דלא אשכחן היתר בדכוותה: **שוניס**. יש תנאים ששוניס שישראל בטמאה נרץ מחשבה להאכילה לעוצד כוכבים ואי לא חישב לא היא אוכל עד שתמות וכן עוצד כוכבים בטהורה: **והגש**. ממקום אחר הכשר מים דדס שחיטה דילה לא מכשר לה דלא איקרי משקה אלא דס חללים כדאמרין בהשוחט (לעיל דף לה:) ומיהו דס שחיטה הוגנת מכשיר דאיתקש למיס דכתיב [דברים יז] על הארץ תשפכו כמים כדאמרין בהשוחט (סא) אכל דעוצד כוכבים לאו דס חללים הוא ולא דס שחיטה הוא והוי כדס מגפתו וכדס המת דחלל לא מיקרי אלא על ידי גיסטרא ומזאור כדאמרין בסוטה (דף ט') לתת אותה על זוארי חלל רשע: **הרי סופה לטמא טומאה חמורה**. אדם וכלים צביות ואפילו במשא כשתמות: **זרעים**. אינן נעשין אב הטומאה עולמית ואפילו נגעו במת שהוא אבי אבות ואינן נעשין אב או לטמא אדם וכלים דמיהיב נפקא דנוגע במת מטמא אדם מהאי קרא דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת באותו טמא תטמא עד הערב וכי כתיב האי קרא בדבר שיש לו טהרה בהואה ובצבילה כתיב דכתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא וגו' ובההוא טמא קאי והנפש הנוגעת ילאו אוכלין ומשקין וכלי חרס הואיל ואין להם טהרה במקוה אין נעשין אב הטומאה: **ונבלם עוף טהור לריבה מחשבה**. לקבל טומאת אוכלים מן השרץ שאס לא חישב עליה לאוכלה אינה מקבלת טומאה ואס חזרה ונגעה באוכלים לא נטמאו: **ואינה לריבה הכשר**. משנה היא במסכת טהרות (פ"א מ"ב) שלשה עשר דברים נאמרו בעוף טהור וזו אחת מהן:

והדר מייתי [א] ערלה פרי פרי מבבורים. וא"ת דצ"ל כל שעה (פסחים כד:) פשיט מהך משנה דכל איסורים שבתורה אין לוקין עליהם אלא כדרך הנאתן והכא קאמר משום דגמר לה מזכורים וי"ל דרצוי דהכא צריכי דלא נימא זיעה בעלמא הוא: **מרטקא**. פי' ריח בשר מת וכן נראה לר"מ ולא כפי'

והדר מייתי לה לערלה פרי פרי מבבורים: והאלל: מאי אלל רבי יוחנן אמר ^אמרטקא ור"ל אמר בשר שפלטתו סכין מיתיבי ויאולם אתם טופלי שקר רופאי אליל כולכם בשלמא למאן דאמר מרטקא היינו דלאו בר רפואה הוא אלא למאן דאמר בשר שפלטתו סכין בר רפואה הוא באלל דקרא דכ"ע לא פליגי כי פליגי באלל דמתניתין ת"ש ט'ר' יהודה אומר האלל המכונס אם יש כזית במקום אחד חייבין עליו ואמר רב הונא והוא שכנסו בשלמא למ"ד בשר שפלטתו סכין היינו דכי איכא כזית מוחייב אלא למ"ד מרטקא כי איכא כזית מאי הוי עין בעלמא הוא אליבא דר' יהודה לא פליגי כי פליגי אליבא דרבנן ר' יוחנן אמר מרטקא נמי מצטרף וריש לקיש אמר דוקא בשר שפלטתו סכין אבל מרטקא לא מצטרף האי בשר שפלטתו סכין הויכי דמי י"א דחשיב עליה אפי' באנפי נפשיה מיטמא ואי דלא חשיב עליה בטוליה בטליה רבי אבין ורבי מיישא חד אמר במקצתו חישב עליו וחד אמר ימקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין ה'תנן התם י'החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין חרטום עין בעלמא הוא אמר רבי אלעזר בחרטום תחתון תחתון נמי עין בעלמא הוא אמר רב פפא תחתון של עליון צפרנים אמר רבי אלעזר מקום המובלעים בבשר קרנים אמר רב פפא במקום שחותכין ויוצא מהן דם: כיוצא בו השוחט בהמה: אמר רבי אסי שונין ישראל בטמאה ועובר כוכבים בטהורה צריבין מחשבה והכשר ה' מים ממקום אחר והכשר למה לי סופו לטמא טומאה חמורה

יובל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר דתני דבי רבי ישמעאל ^אוכי יותן מים על זרע מה ז'זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריבין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ותניא א"ר יוסי מפני מה אמרו נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה ^אוכי איזה קצת הלכך כבינה מיניה לא מקבל טומאה דהא לא חישב על כולו אכל כי מנטרף כהדי שאר אוכלין מנטרף ההוא קצת מחשבה דאית ביה לאשלומי שיעורא: **פלטו חיה**. נשכה כלב ודלדל מן הבשר ללד העור ואח"כ שחטה והפליט גם הסכין עוד ואין ידוע אי זה מהן פלטה חיה ואיזה סכין וההוא דפלטתו חיה לא בטיל מסתמא וההוא דסכין בטליה מדעת וכולה דבלא חשיב עליה הלכך כי הוי כהדי שאר אוכלין מנטרף ההוא קצת דחיה כהדיהו ולטומאת נבלות לא ואע"ג דפלטתו חיה דמתניתין רבי עקיבא היא דאמר העור מבטלו מטומאת נבלות ואפילו פלטתו חיה לקמן (דף קגב): **סנ האס**. במסכת טהרות (פ"א מ"ב) בסדר טהרות גבי נבלת עוף טהור: **הטרטוס**. ב"ק בלע"ז: **מיטמאין**. אס קבל העוף טומאה מן השרץ ה' אלו נעשין יד להכניס ולהוציא טומאת. עוף אין לו טומאת מגע משום נבלה אח"כ קבלה מאחרים שהרי אין לך אלא האמור בה טומאת אכילה לטמא צבית הבליעה: **ומנטרפין**. לכבינה: **סחתון של עליון**. קליפת רצועה דקה יש בתוך הפה דבוקה לחרטוס צעלון לארכו: **צפרנים**. היכא הוו אוכל: **מקום המונע בשר**. שרשי הנפרטים: **השוחט בהמה טמאה לעוצד כוכבים**. הא פרישית לה (לעיל קח:) דכיון דדכוותה בשחיטת ישראל בטהרה משיא לה אוכלא בעודה מפרכסת ולישראל שריא דהא בשחיטה תליא וילאו מילתא השתא נמי הואיל וישראל שחטה שחיטה מעליא אע"ג דבטמאה לא שייכא שחיטה ולעוצד כוכבים לא משתרי עד שתמות דאבר מן החי הוא לגביה אפ"ה מהניא מחשבת ישראלין להאכילה לעוצד כוכבים לשויה אוכלא בעודה מפרכסת וכ"ש טהורה שאוכל היתר גמור הוא בעודה מפרכסת והא דאמרין^[א] אסור לאכול מזהמה קודם שתלא נפשה מדרבנן הוא וכן עוצד כוכבים בטהורה תניא נמי לקמן [ע"ב] דהואיל וטהורה היא ואשכחן היתר בטהורה וימפרכסת ששחטה ישראל השתא נמי כי שחטה עוצד כוכבים היא אוכל לטמא טומאת אוכלין מן השרץ שאס תחזור ומגע באוכלין אחרים קודם שתמות ותעשה נבלה תטמא^[א] אכל ישראל בטהורה אין צריכה מחשבה ועוצד כוכבים בטמאה לא מהניא לה מחשבה בעודה מפרכסת דלא אשכחן היתר בדכוותה: **שוניס**. יש תנאים ששוניס שישראל בטמאה נרץ מחשבה להאכילה לעוצד כוכבים ואי לא חישב לא היא אוכל עד שתמות וכן עוצד כוכבים בטהורה: **והגש**. ממקום אחר הכשר מים דדס שחיטה דילה לא מכשר לה דלא איקרי משקה אלא דס חללים כדאמרין בהשוחט (לעיל דף לה:) ומיהו דס שחיטה הוגנת מכשיר דאיתקש למיס דכתיב [דברים יז] על הארץ תשפכו כמים כדאמרין בהשוחט (סא) אכל דעוצד כוכבים לאו דס חללים הוא ולא דס שחיטה הוא והוי כדס מגפתו וכדס המת דחלל לא מיקרי אלא על ידי גיסטרא ומזאור כדאמרין בסוטה (דף ט') לתת אותה על זוארי חלל רשע: **הרי סופה לטמא טומאה חמורה**. אדם וכלים צביות ואפילו במשא כשתמות: **זרעים**. אינן נעשין אב הטומאה עולמית ואפילו נגעו במת שהוא אבי אבות ואינן נעשין אב או לטמא אדם וכלים דמיהיב נפקא דנוגע במת מטמא אדם מהאי קרא דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת באותו טמא תטמא עד הערב וכי כתיב האי קרא בדבר שיש לו טהרה בהואה ובצבילה כתיב דכתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא וגו' ובההוא טמא קאי והנפש הנוגעת ילאו אוכלין ומשקין וכלי חרס הואיל ואין להם טהרה במקוה אין נעשין אב הטומאה: **ונבלם עוף טהור לריבה מחשבה**. לקבל טומאת אוכלים מן השרץ שאס לא חישב עליה לאוכלה אינה מקבלת טומאה ואס חזרה ונגעה באוכלים לא נטמאו: **ואינה לריבה הכשר**. משנה היא במסכת טהרות (פ"א מ"ב) שלשה עשר דברים נאמרו בעוף טהור וזו אחת מהן:

קבא.

והדר מייתי [א] ערלה פרי פרי מבבורים. וא"ת דצ"ל כל שעה (פסחים כד:) פשיט מהך משנה דכל איסורים שבתורה אין לוקין עליהם אלא כדרך הנאתן והכא קאמר משום דגמר לה מזכורים וי"ל דרצוי דהכא צריכי דלא נימא זיעה בעלמא הוא: **מרטקא**. פי' ריח בשר מת וכן נראה לר"מ ולא כפי'

הקונטרס שפי' גידי הזאור מדאמרין פרק כל הפסולים (ובבס דף לה.) פגל באלל נתפגלה מוראה פגל במוראה לא נתפגלה אלא ובעוף אין גידי זואר קשין ומוראה לא שייך אלא בעוף ולמאן דמפרש בשר שפלטו סכין לא קשה ליה מהתם דהא אמרי' בסמוך דלכ"ע מרטקא נמי הוי אלא: **ר' יהודה אומר** חייבים ע"יו. הא דלא קאמר מטמא טומאת נבלות דלא תימא מדרבנן להכי קאמר חייבין עליו:

והוא שכנסו. תימא מה שייכא מחשבה לאיסור דגבי טומאה שייך לחלק דאי מבטל ליה עך בעלמא הוא אכל ו) משום דבטליה לא משתרי באכילה לכן נראה דחייבין עליו לא מיירי לענין אכילה דלא נרץ כנסו אלא לענין אס נכנס למקדש כמו שפי' בקונטרס בלשון אחר והא דלא נקט טמא דלא תימא מדרבנן כדפי' וכן נראה דאי לאכילה הא כיון דאכלו אין לך כינוס גדול מזה: **ורבי יוחנן אמר יא** אף מרטקא מצטרף. ולאו ככה"ג דהוי שומר דא"כ מ"ט דר"ל ו) יט' עור ועפס מנטרפים משום שומר וזירוף שומר מקראי דרשין לעיל (דף קיח.) אלא מיירי כגון שיש בשרא כזית בשר דאע"ג דלא הוי שומר מנטרף דראוי הוא שיאכל אגב בשר וריש לקיש סבר דלא מנטרף דאין ראוי לאכילה דעך בעלמא הוא: **ה"ג במשנה** בטהרות החרטום והצפרנים **מטמאין בו**. ולא גרסינן בה קרנים וקרנים דמפרש בה רב פפא בסמוך אמתני' דהכא קאי:

הואיל

יובל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר דתני דבי רבי ישמעאל ^אוכי יותן מים על זרע מה ז'זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריבין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ותניא א"ר יוסי מפני מה אמרו נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה

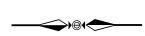
שסופה ^אוכי איזה קצת הלכך כבינה מיניה לא מקבל טומאה דהא לא חישב על כולו אכל כי מנטרף כהדי שאר אוכלין מנטרף ההוא קצת מחשבה דאית ביה לאשלומי שיעורא: **פלטו חיה**. נשכה כלב ודלדל מן הבשר ללד העור ואח"כ שחטה והפליט גם הסכין עוד ואין ידוע אי זה מהן פלטה חיה ואיזה סכין וההוא דפלטתו חיה לא בטיל מסתמא וההוא דסכין בטליה מדעת וכולה דבלא חשיב עליה הלכך כי הוי כהדי שאר אוכלין מנטרף ההוא קצת דחיה כהדיהו ולטומאת נבלות לא ואע"ג דפלטתו חיה דמתניתין רבי עקיבא היא דאמר העור מבטלו מטומאת נבלות ואפילו פלטתו חיה לקמן (דף קגב): **סנ האס**. במסכת טהרות (פ"א מ"ב) בסדר טהרות גבי נבלת עוף טהור: **הטרטוס**. ב"ק בלע"ז: **מיטמאין**. אס קבל העוף טומאה מן השרץ ה' אלו נעשין יד להכניס ולהוציא טומאת. עוף אין לו טומאת מגע משום נבלה אח"כ קבלה מאחרים שהרי אין לך אלא האמור בה טומאת אכילה לטמא צבית הבליעה: **ומנטרפין**. לכבינה: **סחתון של עליון**. קליפת רצועה דקה יש בתוך הפה דבוקה לחרטוס צעלון לארכו: **צפרנים**. היכא הוו אוכל: **מקום המונע בשר**. שרשי הנפרטים: **השוחט בהמה טמאה לעוצד כוכבים**. הא פרישית לה (לעיל קח:) דכיון דדכוותה בשחיטת ישראל בטהרה משיא לה אוכלא בעודה מפרכסת ולישראל שריא דהא בשחיטה תליא וילאו מילתא השתא נמי הואיל וישראל שחטה שחיטה מעליא אע"ג דבטמאה לא שייכא שחיטה ולעוצד כוכבים לא משתרי עד שתמות דאבר מן החי הוא לגביה אפ"ה מהניא מחשבת ישראלין להאכילה לעוצד כוכבים לשויה אוכלא בעודה מפרכסת וכ"ש טהורה שאוכל היתר גמור הוא בעודה מפרכסת והא דאמרין^[א] אסור לאכול מזהמה קודם שתלא נפשה מדרבנן הוא וכן עוצד כוכבים בטהורה תניא נמי לקמן [ע"ב] דהואיל וטהורה היא ואשכחן היתר בטהורה וימפרכסת ששחטה ישראל השתא נמי כי שחטה עוצד כוכבים היא אוכל לטמא טומאת אוכלין מן השרץ שאס תחזור ומגע באוכלין אחרים קודם שתמות ותעשה נבלה תטמא^[א] אכל ישראל בטהורה אין צריכה מחשבה ועוצד כוכבים בטמאה לא מהניא לה מחשבה בעודה מפרכסת דלא אשכחן היתר בדכוותה: **שוניס**. יש תנאים ששוניס שישראל בטמאה נרץ מחשבה להאכילה לעוצד כוכבים ואי לא חישב לא היא אוכל עד שתמות וכן עוצד כוכבים בטהורה: **והגש**. ממקום אחר הכשר מים דדס שחיטה דילה לא מכשר לה דלא איקרי משקה אלא דס חללים כדאמרין בהשוחט (לעיל דף לה:) ומיהו דס שחיטה הוגנת מכשיר דאיתקש למיס דכתיב [דברים יז] על הארץ תשפכו כמים כדאמרין בהשוחט (סא) אכל דעוצד כוכבים לאו דס חללים הוא ולא דס שחיטה הוא והוי כדס מגפתו וכדס המת דחלל לא מיקרי אלא על ידי גיסטרא ומזאור כדאמרין בסוטה (דף ט') לתת אותה על זוארי חלל רשע: **הרי סופה לטמא טומאה חמורה**. אדם וכלים צביות ואפילו במשא כשתמות: **זרעים**. אינן נעשין אב הטומאה עולמית ואפילו נגעו במת שהוא אבי אבות ואינן נעשין אב או לטמא אדם וכלים דמיהיב נפקא דנוגע במת מטמא אדם מהאי קרא דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת באותו טמא תטמא עד הערב וכי כתיב האי קרא בדבר שיש לו טהרה בהואה ובצבילה כתיב דכתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא וגו' ובההוא טמא קאי והנפש הנוגעת ילאו אוכלין ומשקין וכלי חרס הואיל ואין להם טהרה במקוה אין נעשין אב הטומאה: **ונבלם עוף טהור לריבה מחשבה**. לקבל טומאת אוכלים מן השרץ שאס לא חישב עליה לאוכלה אינה מקבלת טומאה ואס חזרה ונגעה באוכלים לא נטמאו: **ואינה לריבה הכשר**. משנה היא במסכת טהרות (פ"א מ"ב) שלשה עשר דברים נאמרו בעוף טהור וזו אחת מהן:

שסופה

עין משפט נר מצוה

לא א מיי פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל' ג:

לב ב ג מיי פ"ד שס הל' ד ופ"א מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ח:
לג ד מיי פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הל' ג ופ"ג מהלכות אבות הטומאה הלכה ט:
לד ה ו מיי פ"ג מהלכות טוה"א הל' ד:
לה ז מיי שס הלכה ג:

זעיר רש"י

יבב"ל וינז"ל. גיד הצואר של חיות. ביי"ק. חרטום.

שיטה מקובצת

א) והכשר במקום אחר:
ב) המכונס הנאסף יחד הס"ד וחיבתו יפה נמחק:
ג) והוא שכנסו דאחשביה וכו' אבל נתכנס מאליו כגון ע"י תינוקות. וי"ב ג"א בס"י כגון שלא במתכוין או ע"י תינוקות וכו':
ד) דבשר שפלטתו סכין נמי איקרי אלל:
ה) לענין נבלות אבל באלל שפלטתו סכין:
ו) דק"ל דמחשבה משויה אוכלא:
ז) דהא בשחיטה תליא מלתא השתא נמי:
ח) אפ"ה מהניא מחשבת ישראל שחישב להאכילה לנכרי לשווייה אוכלא:
ט) במפרכסת כי שחטה ישראל השתא נמי:
י) נבלה תטמא הס"ד ומה"ז שונים יש כו' בטהורה אבל ישראל בטהורה אין צריכה מחשבה כו' דלא אשכחן היתר בדכוותה הס"ד ומה"ד והכשר:
יא) ור' יוחנן אמר מרטקא נמי מנטרף:
יב) מ"ט דר"ל הא עור ועפס: